

Amerika nemůže soutěžit s Ruskem a Čínou o celý globální jih

NI nationalinterest.org/feature/america-cannot-compete-russia-and-china-entirety-global-south-206522

2. června 2023

Když Joe Biden zakončil svou účast na setkání skupiny 7 neboli G7 v Hirošimě, na které jeho administrativa zorganizovala odpor skupiny vůči Číně, Xi Jinping odhalil svůj vlastní plán v protidiplomatickém kroku. Po čínsko-středoasijském summitu v severozápadní Číně minulý týden Si Ťin-pching oznámil plány na posílení rozvoje Střední Asie zvýšením obchodu, budováním infrastruktury a pomocí posílit její obranné výrobní kapacity a vymáhání práva. To ukazuje na značně zvýšenou roli Číny ve Střední Asii.

Nová čínská iniciativa v regionu pravděpodobně instinktivně vyvolá nepřátelství ve Washingtonu, ale to by byla chyba. Spojené státy nepotřebují a nemohou si dovolit hledat prvenství všude; a už jen z geografických důvodů bude Střední Asie vždy regionem, kde bude americký vliv nižší než vliv Číny a Ruska. Tím, že by se tam

Washington zapojil do velmocenské soutěže, by pouze odvedl pozornost a zdroje Spojených států od důležitějších regionů. V nejhorším případě by to přispělo k regionální nestabilitě a dokonce konfliktu.

Čínský krok přichází v době slábnoucího vlivu Spojených států ve Střední Asii po jejich stažení z Afghánistánu, stejně jako slábnoucího ruského vlivu, když Rusko vede svou válku na Ukrajině. Střední Asie byla historicky součástí tradiční moskevské sféry vlivu, ale v posledním desetiletí tento region zaznamenal exponenciální nárůst ekonomické spolupráce s Pekingem. V loňském roce dosáhl obchod mezi Čínou a Střední Asií rekordních 70 miliard USD, přičemž Kazachstán je v čele s 31 miliardami USD.

Protože Rusko a Čína sdílejí něco podobného velmocenské „dohodě“ ve Střední Asii, kde je Rusko primárním bezpečnostním partnerem a Čína primární ekonomickou mocností, ani jedna s druhou nebojuje o vliv. Oba se však bojí Spojených států a (úspěšně) by se pevně spojili, aby se tomu postavili. Oba se navíc obávají šíření islamistického extremismu a etnického nacionalismu, což by mohlo zvýšit problémy s jejich vlastními muslimskými menšinami – něco, co by, jak je třeba zdůraznit, ohrožovalo i americké zájmy. Neexistence velkých teroristických útoků proti Spojeným státům v posledních letech neznamena, že tato hrozba pominula.

Štědrý čínský balíček do Střední Asie ve výši 26 miliard jüanů (3,8 miliardy dolarů), finanční podpory a grantů je v trapném kontrastu s žalostnými 50 miliony dolarů, které regionu nabídl americký ministr zahraničí Anthony Blinken během své cesty tam začátkem tohoto roku – rozdíl však to přesně odráží relativní význam regionu pro Čínu a pro Spojené státy. Zatímco skupina G7 vydala prohlášení, v němž odsuzuje bojovnost Číny v Jihočínském moři a její porušování lidských práv v Sin-ťiangu a Tibetu, zdá se, že vlády Střední Asie vítají větší roli Číny.

Čína minulou sobotu vyjádřila „silnou nespokojenost“ s komuniké vydaným vůdci G7. Čínské ministerstvo zahraničí reagovalo protestem a prohlásilo, že „přístup G7 nemá vůbec žádnou mezinárodní důvěryhodnost“ a že G7 vede pomlouvačnou kampaň proti Číně. Čína také vyjádřila problémy s tím, že blok nevykazuje jasný odpor k nezávislosti Tchaj-wanu. Co vychvaluje G7, Čína trvala na tom, že blok byl místo toho zodpovědný za „bránění světovému míru a brzdění rozvoje jiných zemí“.

Reakce G7 a Číny až příliš jasně ukazují, že konfrontace mezi Západem na jedné straně a Čínou a Ruskem na straně druhé narůstá a šíří se po celém světě, přičemž obě strany soupeří o vliv na globálním Jihu. Jak ukazují globální reakce na válku na Ukrajině, Rusku a Číně se podařilo přimět globální Jih, aby viděl Západ jako entitu, která využívá nezápadní státy ze sobeckých důvodů, a některé západní politiky týkající se porušování sankcí vůči třetím stranám jsou jen přilévá olej do ohně.

Lídři G7 přijímají nové sankce vůči Rusku, které mají snížit schopnost Moskvy obcházet sankce prostřednictvím dohod třetích stran se státy globálního Jihu. Přesto snaha „potrestat“ nezápadní státy za obchodování s Ruskem jen prohloubí již existující nelibost na globálním Jihu ohledně příliš impozantní Ameriky a toho, co země mohou vnímat jako porušení práva na jejich suverénní rozhodování.

Během setkání G7 byly otázky týkající se ekonomické závislosti na Rusku a Číně nastoleny také ve skupině průmyslových zemí s jejich pozvanými Brazílií, Indií, Indonésií a Vietnamem. Zatímco diplomatický tlak na menší závislost na Rusku a Číně je pro americké geopolitické aspirace pochopitelný, bylo by naivní předpokládat, že globální Jih obětuje jejich zemi jakýkoli významný zdroj příjmů v zájmu americké moci. Ve skutečnosti by Amerika pravděpodobně ztratila vliv, pokud by tlačila na země, aby jednaly způsobem, který by byl v rozporu s jejich vlastními národními zájmy.

V podobné snaze ovlivnit globální jih se na summitu G7 ukrajinský prezident Volodymyr Zelenskyj setkal s indickým premiérem Narendrou Modim, brazilským prezidentem Luizem Inaciem Lulou da Silvou a indonéským prezidentem Joko Widodem, aby přinutili své národy, aby se „přiklonily na jednu stranu“ . ve válce na Ukrajině. Vzhledem k tomu, že tyto země jsou tradičně nezúčastněnými zeměmi pocházejícími z doby studené války a mají koloniální historii, která je činí hluboce skeptickými vůči Západu, je nepravděpodobné, že by tyto národy podlehly rostoucímu tlaku na otevřenou podporu Ukrajiny. Západ by to měl pochopit, než je odstrčí dál.

V tomto ohledu je Střední Asie jedním z regionů, kde by se Spojené státy neměly snažit soutěžit o prvenství. Rusko a Čína mají mnohem více ekonomických, politických a vojenských investic než Spojené státy v tomto regionu a vždy budou mít. Pokud jim Washington začne ve Střední Asii konkurovat, změní to region pouze na hru s nulovým součtem mezi velmocemi, kde by Spojené státy kvůli své geografické blízkosti pravděpodobně nezískaly větší vliv než Rusko a Čína. Utrácet cenné zdroje jen na vytvoření neustálé konkurence, kterou Washington nevyhnutelně prohraje, je velmi špatná investice – zvláště když Spojené státy po svém stažení z Afghánistánu nemají v tomto regionu žádné zásadní nebo dokonce významné zájmy. Taková konkurence by rovněž ohrozila stabilitu regionu. Zatím, země ve Střední Asii pohodlně uplatňují multivektorovou zahraniční politiku vůči Číně, Rusku a Spojeným státům, přičemž Amerika je v řadě až třetí. Tato politika jim umožnila ekonomicky se rozvíjet, aniž by v jejich regionu podporovala velmocenskou konkurenci.

Čínský plán pro Střední Asii riskuje, že připraví půdu pro novou doménu velmocenské soutěže na globálním Jihu. Spojené státy by se měly zdržet takříkajíc návnady a měly by uplatňovat podobný pragmatismus a zdrženlivost vůči jiným národům ve světě, které se rozhodly být v tomto obnoveném globálním boji nezapojené. Pokud se je Washington pokusí donutit ke spojení s Amerikou, může to ve skutečnosti skončit tím, že je zažene do náruče Číny a Ruska.

Suzanne Loftus je výzkumná pracovnice v programu Eurasie Quincy Institute. Specializuje se na ruskou zahraniční a domácí politiku, nacionalismus a identitu a strategickou soutěž mezi velmocemi.

Obrázek: Shutterstock.